

СКАЛКИ ЖИТТЯ.

МАКИ МОГИЛЬНІ.

Там, де берізка схилилась над горбочком землі, недалеко від дороги, що яглася серед життів хвилястих та прямує до села, яких багато розпорощено по долинах страдниць Болгарії, там, біля горбочка квітнуть маки.

Здалеку здається, що то не маки квітнуть, а кілька десятків червоних метеликів літають над цим горбочком. Вони то пригизаються до горбочка цілують його, то в тихій задумі хитають головками. Схиляла берізка свої віги до долі й шестестит листям, щось ніжне, таємниче та зрозуміле тільки цим огнєквітчастим макама. А вони наче погоджуються з тим, що вона шепоче, кивають тендітними головками. Навкруги жита буйно хвилюються та шестестит щось...

— Чіш—чіші шумить вітер колосками.

— Пить! підем! вигукую перепел, а жита знову своє: чіш—чіші! І ця польова музика звучить без кінця.

А з блакитного, безхмарного океану, сонце промінням цідує ниви, село, берізку та горбочок, яких так багато на землі. Ці горбочки сховали намучені тіла синів країни, що прагнуть позбавити її від насильства, панства та неволі.

Багато таких горбочків-могил було зрівняно зобітми катів з землею, багато ще є...

Тому вже рік минув... До заходу паяло сонце. Сутички прозорі густишали. Повітря було чисте, кришталеве. З шестестит життів чувся переліт перепелів. — Вечір наближавсь мов мрія. Дорогою з села йшов гурт людей. Жовніри з рушницями, а між ними

юначка... Розпатлані коси, розхристані груди. Вона жадібно дихала запашним повітрям... В руці мак червоний.

Звернули з дороги... Ідуть до берізки... У юначки очі горять, а уста міжно стиснуті... Стали... Кадшину затвори рушницю.

— Комуністо, молись! — гримнув офіцер.

— Не треба! — Твердо промовила юначка і повернулася до заходу подивитись на сонце, що поволі паяло по обрію. Тяжко розставитись з життям в такий вечір. Жита зворушено шестестити. Сутичало... Юначка трінула головою, ніби відгоняючи якісь думки. Чорні коси впади на розхристані груди...

— Прошай, сонечко! — прошептала вона і махнула червоними макама.

Вибухли постріли... Жажнулася берізка і мов сестра-жидівниця схилилась ще нище над дівочим тілом простреленої.

На заході згасала рожева смуга, а темний оксамит ночі покривав дорогу, лани й село. На далекому темному небі блищали самодітним зірками, а над тілом забитої юначки самотньо тремтіла берізка...

Рік тому вже. Та час не старіє в пам'яті бідних людей до пошани борців, що гинуть в боротьбі. Дівчата з того села, куди вється мов гадюка дорога, поховали розстріляну юначку під берізкою; а коли прийшла весна, на могилі її посіяли мак...

Шестестит, схиляється до могил берізка, немов промовляє чудову казку про дівчину, що заховала в могилі поривання до волі та правди. А маки хитають головками...

Іван Ш.

КАМПАНИЯ КОМІТЕТУ "РУКИ ГЕТЬ ВІД КИТАЮ".

Старанням едмонтонського комітету "Руки геть від Китаю" — відбулося в неділю, 3 квітня в Капітол театрі два великі мітінги: один по полудні, а другий вечером, на яких виступив з промовою Дж. Армитаж, журналіст, що провів в Китаю кілька років.

В по-полудневій промові, яку він назвав вступом, сказав, що др. Сун Ят-Сен був батьком китайського революційного руху і хоч він тепер не живе, його дух живе в національному визвольному китайському русі.

Продовжуючи свою промову вечером, Армитаж сказав: улюбте чужинцькі сфери впливу з Китаю й там не буде колотнечі. Найбільше за рік там все заспокоїлося-б, коли-б тільки Китайці лишили самих вирішувати свої справи. В Кантоні, де націоналісти давніше мають владу, шкідливим явищем, як за денаде в Китаю. Полуденя Китаю є тепер великим контрастом проти решти Китаю.

Національний рух значно зріс за останні чотири роки і зараз, коли почали показуватись його наслідки, почався крик про більшовизм. Армитаж цей крик назвав нічим іншим, як пропагандою буржуазії для обману британської публіки. Націоналісти боряться: за зміну економічного стану, за усунення торгового опіумом, над якими монополія має Велика Британія, проти вимушання чужинців у внутрішні справи Китаю та за повне право незалежності.

Салю театру обох мітінгів була переповнена. Крім Армитажа виступили промовці Канадійської Партіі Праці та робітничі адедмери й два молоді китайські студенти, члени Кумінтангу.

По полудні виступала українська мандолінова оркестра під проводом т. Вихрестова, а вечером оркестра мікс Гейл.

На мітінгах проголошено, що 20 квітня, в 8-й годині вечером, відбувається в Лейбор гол конференція, на яку запрошують представників від різних організацій, що бажають підтримати рух "Руки геть від Китаю".

В ЛЕТБРИДЖСЬКІЙ ТЮРМІ.

Тов. Сесіла Бун морять голодом, але він непохитно стоїть при своїй класі.

На днях був я свідком метушні, яка запанувала в адміністрації на тюремній фермі в Летбридж. Комісія розслідувала деякі скарги, при чому відбувались допити в'язнів; одначе очеидним було, що властиві самі вважали за відповідне, щоб дозорець був присутнім під час цих допитів. Чи сталося це в той ціли, щоб знесмілити в'язнів, про це — очеидно — годі щось певного сказати, але фактом є, що дозорець був присутній при цьому. Сесіла Бун запитав комісію, чи адміністрація тюрми повідомлено наперед, коли комісія прийде оглядати тюрму. На питання, чому він так говорить, тов. Бун відказав, що він не може недовіряти цьому замітним явищем, чому саме в тім дні в'язні отримали найліпший обід за цілі довгі місяці. Наш політичний в'язень заявив далі, що харч є зовсім недостаточний, що він не може недовіряти їм, що людина могла ним жити. В'язні голодують весь час. Снідання складається з трох-чотирьох маленьких дожечок лемішки з сухим хлібом. Обід досить скупий, а на вечер знову ріденська зупа з сухим хлібом.

Тов. Бун далеко не виглядає так добре, як його бачив перед чотирма місяцями. Він стратив багато на вазі, виглядає блідий і через кілька днів не виходив зі своєї келі, бо почував себе погано.

Товариша зазивали, щоб він поганяв кінням при роботі, але до цього він мусів-би шодня працювати вже від 6-ої години рано, одначе скупий харч не дозволяє йому витримати довші години праці і це сказав він вчинчим урядникам. Одначе вони зрозуміли це як обман бунтарства, в наслідок чого тов. Бун перенесено назад з дотеперішнього "упривілеюваного" дормітору до самотньої келі. Весь його настрій одначе все такий бадьорий, як і досі був. Він тішитьсь тим, що має ще лише 4 місяці перед собою. А коли він відстанеться на волю, то товариші подбають про те, щоб його нагодувати.

В. М.

"АДМІНІСТРАТИВНА РЕФОРМА" В ЧЕХОСЛОВАЧИНІ.

Оголошено остаточний проект адміністративної реформи Чехословаччини, що розділює її на чотири краї: перший — Чехія, другий — Словакія, третій — Моравія із Шлезком, четвертий — Прикарпатська Україна. Остання, згідно з проектом, повинна одержати представничий орган в складі 18 осіб, з них 12 вибирає людиність на 6 років, решту призначає уряд. Центром Прикарпатської України визначається місто Мукачів. Представні органи матимуть виключно дорадчий характер. Уряд має право, з власного погляду, розпустити їх, призначивши нові вибори.

У законопроекті нема ні одного слова про автономію краю. Посаду губернатора зберігається, до того-ж його права більші і ширші, аніж права органів самоврядування.

Дуже характерно також, що центр краю переноситься з Ужгорода в Мукачів.

Навіть буржуазні прикарпатські газети примушені визнавати, що "демократичний" план чеського уряду багато реакційніший, ніж той, що існував, за часів австро-угорської монархії. Газети закликають людиність протестувати проти цього плану, що позбавлює край будь-якої автономії і дуже суперечить тим зобов'язанням, що їх перебрал на себе чехословацький уряд в наслідок мирних угод.

ПОДРОЖ ПО РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ КАПЕЛИ ДУМКА.

Відома українська державна капеля Дума виїхала з Києва по великих центрах Радянського Союзу. Дня 14. Березня вона мала дати концерт в пам'яті Т. Шевченка в Москві у Великому Оперовому Театрі, а 17. березня в кольонній залі будинку Профсоюзів закритий концерт для закордонних посольств, для союзного уряду та музичних і громадських діячів. Перед цю авдиторією Дума мала продемонструвати свої досягнення з примітної селянської пісні, а кінчаючи сучасною світовою хоровою творчістю. Після цього Дума мала дати в Москві ряд публічних концертів.

З Москви Дума виїде в Ленінград, де дасть ряд концертів з таким-же планом та виступить у симфонічних концертах підчас Бетовенських свят.

По закінченні обідки в цих столицях, Дума виїде до Білорусі, куди її запросив білоруський уряд та інститут білоруської культури. Там Дума виступить з концертами української та білоруської пісні.

Дума подорожує в складі 55 артистів-співаків на чолі із своїм диригентом, заслуженим артистом республіки Нестором Городевенком.

ПОВІДОМЛЕННЯ ЗІ ЛЬВОВА.

Адміністрація одинокого робітничого журналу на Західній Україні, "Культура", що виходить у Львові і на рік коштує 3 долари, просить нас надрукувати ось таке повідомлення: "Культура", журнал культурного, суспільного й політичного життя, в п'ятому році свого існування тяжко бореться за те, аби вдержати себе при житті. В Канаді і Зауоченні Державах є багато передплатників "Культури", що затіялися з передачею і не відмовляють її. Це відноситься так до поодиноких робітників і робітниць, як і до робітничих організацій. "Культура" находитесь тепер в дуже прикрому фінансовому положенню, тому й звертається до всіх своїх довжиків вірніати передплати і цим самим допомогти вдержати журнал при житті. Гроші проситься посылати на таку адресу:

"Kultura"
Ossolinickich 10,
Lwow - Lemberg
Galicia, Poland, Europe.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Центральний Виконавчий Комітет ТУРФДМ повідомляє всіх членів і членків наших організацій, як також всіх товаришів і товаришок, які забрали листи для збирання фонду на будову Укр. Роб. Дому в Торонто, Онт., щоб постарались звернути ці листи найдалше до 15. квітня ц. р.

Також просимо всі наші відділи, які вже перевели місячну кампанію в себе на користь будови в Торонто, щоб вони не затягалися з висняккою грошей до Ц.В.К., бо цим стримується дальший поступ будови, а це все відбивається уємно на нашій організації.

Прислаючи фонди, просимо прислати подарібний звіт, щоб не треба було відтак ще листовно засягати інформації.

Ц.В.К. ТУРФДМ.

УВАГА! ФОРТ ВІЛЯМ, ОНТ.

Дня 16. квітня ц. р. відбувається в залі Фінляндського Робітничого Дому на вул. Робертсона в Форт Вільям, ВЕЧІР УКРАЇНСЬКОХ ТАНКІВ, в якому візьме участь 60 осіб — дорослих і дітей. Є вони всі учасниками тримісячного курсу танків, що відбувався при відділі ТУРФДМ під управлінням т. Гашина.

Програма вечірки дуже багата, бо складається з 25 точок різноманітної української народної танків.

Сподіємося, що зал українського робітництва з Форт Вільям і околиці заінтересується цим першим виступом наших курсантів і прибуде численно на цей вечір і то тимчасом, що цілком певніркі є допомогти будові Укр. Роб. Дому в Форт Вільям. Початок в год. 8.30 вечером. Вступ для дорослих 40 ц., для дітей 15 центів.

Тож приходіть всі масолой і на час!

Товариші! Відмовляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти"!

ТЕАТРАЛЬНІ ВИСТАВИ ПІДЧАС З'їЗДУ ТУРФДМ В ЕДМОНТОНІ.

Драмспівгурток та оркестра при Укр. Роб. Домі в Едмонтоні готуються на час провінціального з'їзду ТУРФДМ з такими виставами:

В П'ЯТНИЦЮ, 15. КВІТНЯ, діточа школа й оркестра виставлять-прекрасну діточу оперу укр. композитора М. Лисенка **КОЗА ДЕРЕЗА.**

В СУБОТУ, 16. КВІТНЯ, драмспівгурток виставить велику історичну драму з часів визвольної боротьби українського народу з під польської шляхти п. н.

ТАРАС БУЛЬБА.

В НЕДІЛЮ, 17. КВІТНЯ, спільними музичними й співачками силами при Укр. Роб. Домі відбувається **ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ.**

Всі ці вистави відбудуться вечерами в Укр. Роб. Домі. Приходіть і прийдіть на них громадою. Запрошуємо на них доколиченні фармерів. Ці вистави будуть тісно сполучені із з'їздом ТУРФДМ. Драматичні й співачко-музичні сили завзято до цих вистав приготуються.

ГОСТІ НА ПРОВІНЦІОНАЛЬНОМУ З'їЗДІ ТУРФДМ В ЕДМОНТОНІ, АЛТА.

Албертський Провок на сному засіданні 4. квітня ухвалив запросити на провінціоанальний з'їзд ТУРФДМ представників таких робітничих і фармерських організацій в Едмонтоні: від Миського Комітету К.П.К., від парламентарного клубу Злучених Фармерів Алберті; від Миського Комітету Канадійської Партіі Праці; від Провінциальної Екзекутиви Канадійської Партіі Праці; від Трейд енд Лейбор Кавнсіа; від групи робітничих радних в Едмонтоні та від групи робітничих шкільних тростіців в Едмонтоні. Представником Ц.В.К. ТУРФДМ на з'їзді буде В. Н. Колясник, комуністичний адедмер містакої ради у Вінніпегу.

Представники цих організацій промовятимуть на з'їзді в суботу, 16. квітня, в 3-й годині по полудні.

ВІСТИ З ЕДМОНТОНУ.

ПРОТИ НАВЧАННЯ МІЛІТАРИЗМУ В ШКОЛІ.

В албертському парламенті прийшло до гострої перепалки між робітничими та фармерськими послами підчас дебати над тим, чи мають в албертських школах провадити військово навчання. Парламентарний комітет вніс резолюцію, щоб на слідууючий шкільний сезон цілковито усунути із шкіл військово навчання. Фармерський посол з Ледук, Бретон, зробив поправку до цієї резолюції, щоб таке навчання відбувалося, але пояснити людям, що це не обов'язково і там де люде не схочуть — щоб не відбувалося.

Робітничі послы, які були ініціаторами резолюції, були певні, що пропозиція комісії перейде, але при голосуванні показалося, що 26 послів було за поправкою Бретона, а 22 проти. Отже чотирима голосами повалено резолюцію комісії, а прийнято поправку Бретона.

Вже після голосування виявилася палка дискусія, в якій Гібс, робітничий посол з Едмонтону, сказав, що він не дивується старим партіям, консервативній і ліберальній, але дивується тим фармерам, членам Оунайтед Фармерс оф Алберта, що голосували за навчанням в школі мілітаризму.

Коли голова спинив Гібса, то його місце заступив провідник робітничої групи, Фред Вайт, який атакуючи цю ухвалу, хотів зробити іншу поправку, але голова не прийняв.

ДО ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ДНІВ.

Далі Шевченківського дня Академія Наук в Києві приступувала такі видання: крім уже виданої книжки "Шевченко та його доба", цими днями Академія випустила 4-ий том повного зібрання творів Тараса Шевченка за редакцією акад. Єфремова. Зміст 4-го тому — щоденні записки, розмір — 52 аркуші.

Далі Академія випустила поз. 1-ий Тараса Шевченка том I. і 2. по 18 аркушів кожний за редакцією Єфремова та Ніковського.

ГІБС ПРОВІДИВ ПАРТІЮ.

Гібс, робітничий посол з Едмонтону, сказав, що він не дивується старим партіям, консервативній і ліберальній, але дивується тим фармерам, членам Оунайтед Фармерс оф Алберта, що голосували за навчанням в школі мілітаризму.

ГЕРМІНІЯ ЦУР МЮЛЕН.

ПАТРІОТ.

(Продовження.)

Раніше Вільгельм Майер ніколи політикою не цікавився. Нині-ж, в турботі за долю батьківщини, почав він читати газети: всі, що лишеень потрапляли йому до рук. До соціалістичних газет ставився він з призраством, бо-ж там підлі брехуни! настірливо доводили, що бідна, мирна, зацькована зі всіх боків Німеччина, — що саме ця Німеччина несе відповідальність за виход війни. Значно більше промовляли до його серця дойнаціональні газети. Він читав їх у надзвичайній захопленні, вірив кожному слову, і незабаром почав ненавидіти Французів ще більше, ніж ненавидів їх підчас війни.

Німецькі уряди, що змінювались один за одним, не мали, здається сувородічного критика, як Вільгельм Майер. Він уважно слідував за їхньою політикою і ні в чому її не поділяв. Вони вели країну до загибелі. От коли-б замість них та прий-

шли справжні люди, люди діла, герої свободи, от як Шіль з товаришами, що визволили-б Німеччину спід ярма Французів!

Країна чим раз убожіла, злиді розлі. Хто був тому винний? "Французи", говорили дойнаціональні газети, "і Жиди". Жиди! Тут Вільгельм враз пригадав чорняву горбоносую людину, що повела від них бідолашну корівку, коли він був малим хлопцем. Це-ж був Жид! Ще тоді зруйнував їх небух війни. Звичайно, батько був винний найбільше одному багатому селянинові, але той нічого не брав з двору сам, доручивши все своєму адвокату. Стара дитяча образа, старий дитячий гнів за любов корівку гостро ожгли в душі Вільгельма Майера. І тепер він ненавидів Жидів іще дужче, ніж Французів. Його газета розкрила йому на цих людей очі: вони — нещастя кожного краю; вони одні лишилися в Німеччині багаті, коли всі християни пхнуть з голоду. А от

у Росії вони, під назвиском більшовиків, захопили навіть владу, і коли християни їх не слухають, то Жиди їх розстрілюють або вшаають. Ті огидні люди, що балакають про відповідальність Німеччини за виход війни, ті соціалдемократи й насамперед комуністи, — всі вони не що інше, як жидівські наймити. Звичайно, комуністи — найгірші. Вони-ж хочуть вступити в союз із Жидами в Росії, щоб і в Німеччині панували жах та безладдя, і щоб усі християни мусили слухати Жидів.

Коли Вільгельм Майер обміркував усе це, йому ставало чим раз прикріше і він чим раз більше драгувався. Коли-ж нарешті прийду люди, що введуть кохану батьківщину з-під злочинців, що рабують і поневолюють її, — від Французів, Жидів і комуністів!

Вільгельм Майер купив собі гакенкрійца* і, почевивши його на петлю від гудзика, почув себе неначе що-ино народжений. Тепер усі, хто його бачить, знають, що він понад усе любить свою батьківщину і що для її визволення він готовий на все". Він радо почав забалакувати до інших парубків, що так само носили гакенкрійца, але в ньому жила ще нерішучість селянина з властивим їй острахом перед чужими людьми; окрім того, ці інші, майже всі без винятку, були добре вдягнені і добре дозовані; видно було, що не були — "пани".

Вільгельм Майер почнав прикро відчувати свою самотність. Він так радо побалакав би з ким небудь про свою нову віру, про свою нову свідомість! Але-ж його товариші співслужбовці не цікавилися політикою і мовчазний суворої заведателі складу симпатією серед них не користувався. Він мав також і інші турботи, — особисті. Утримання було низьке, а все невпинно дорочало; окрім того, він приніс із війни ще й хворобу в усі, що мучила його чим раз дужче. "А що як я огдухну?" — з жахом запитував він сам себе. Доктор з лікарської каси не подобався йому: він був соціаліст, а крім того Жид. Вільгельм Майер волів краще заплатити за візиту і пішов до іншого лікаря.

Одного дня покликали в контору до хазяїна. Він зля-

кався: "Чи не зауважив часом хазяїн, що я кепсько чую на одно ухо? Чи не звільнить він мене кінець-кінцем?"

Він почистив вистріпане вбрання, старанно витер кашуковуго коміря і після цього пішов до контори.

В конторі був тільки старший син хазяїна. Він сидів за великим стюлом і курив товсту сигару. Нідзді Вільгельма Майера жадібно потягли ароматний димок: з того часу, як усе так подорожчало, він уже більше не курив.

— А не ви, друже, — зустрів його пан фон Любке признаю. Ну, богови дякувати, це не нагадає звільнення. Вільгельм Майер за старою звичкою вправився й відповів: — Чогр зволите, пане полковнику? Молодий хазяїн усміхнувся: — Я хотів би побалакати з вами.

І він коса позирнув на гакенкрійца.

— Сідайте, друже. Засоромившись і цілком безпорадно сів Вільгельм Майер на крайчик стільця.

— Ми дуже задоволені з вас, надзвичайно задоволені, — почав молодий хазяїн.

"Чи не підвищення утримання?" — подумав Вільгельм Майер і німо вклонився.

— Ви стараний і вірний обовязкам працівник, — казав далі хазяїн.

— Вірний обовязкам... Ви носите гакенкрійца? — додав він безпосередньо.

— Так, пане полковнику! — І ви знаєте, що цей знак значить?

— Це він цього не знає? — Рятуюнок Німеччини, визволення Німеччини, відбудова старої величї Німеччини, обєднання всіх широх патріотів. Геройська боротьба за поневолену батьківщину. Він радо знайшов би цим думкам слова, але соромязливість скувала йому уста. З розжєврили обличчям він зміг пробурмотити тільки кілька плутаних слів.

Але пана фон Любке вони, здавалося, цілком задовольнили.

— Я дуже радий знайти в вас справжнього патріота, — сказав він і, взявши з цигарної коробки на столі одну сигару, протяг її своєму службовцеві: — Припалюйте, мій друже! Глибоке шастя проявоє Вільгельма Майера. Так, ось воно — братерство всіх справжніх Німців: хазяїн каже йо-

му "мій друже", пропонує йому цигару, дозволяє йому курити її в своїй присутності! Тремтячими руками тернув він сірника.

— А в дойчфелькшну партію ви вже вступили? — спитав хазяїн після коротенької мовчанки.

Вільгельм Майер уже багато чув і читав про цю партію, але якимсь чином ніколи не спало на думку, що вступити до неї може також і він.

— Ні, пане полковнику.

— Сьогодні вечері збори. Ми можемо піти на них разом. Зайдіть за мною в восьмій годині до моєї вілі. Коли ви вже дедо про цю партію чули, то вам мусить стати цілком ясно, що тільки вона одна може врятувати Німеччину.

— Так, пане полковнику! — скрикнув Вільгельм Майер і тут раптом знайшов бажані слова. Все коханя, вся журба, що він німо носив у собі кілька років, ніжне коханя до батьківщини й огненна ненависть до ворогів — усе це раптом вихопилося йому з груди. Він говорив і говорив, а хазяїн позирав на нього чим раз уважніше.

(Далі буде.)

* Знак німецьких патріотів.